



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S. Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

**Bacon, Francis**

**Francofvrti ad Moenvm, 1665**

Cap. II. De Theologia Naturali: & Doctrina de Angelis & Spiritibus, quæ ejusdem est Appendix.

**urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5**

tiō: Eadem & in *Erbicis* obtinet, quatenus ad Justitiam Distributivam; Siquidem in Justitia Commutativa, ut Paria Imparibus tribuantur, Ratio Equitatis postulat; at in Distributiva, nisi Imparia Imparibus præstentur, iniquitas fuerit maxima. *Qua in eodem tertio conveniunt, & inter se conveniunt*: Regula est itidem ex *Mathematicis*: Verum simul tam potens in *Logica*, ut Syllogismi sit Fundamentum. *Natura se potissimum producit in minimis*; Regula est in *Physicis*, tam valida, ut etiam *Democriti Atomos* produxerit; Veruntamen eam recte adhibuit *Aristoteles* in *Politicis*, qui Contemplationem Reip. orditur à familia. *Omnia mutantur, nil interit*: Regula itidem in *Physicis*; hoc modo prolata, *Quantum Natura, nec minuitur, nec augetur*: Eadē competit *Theologia Naturali*, sic variata, *Omnipotentia sunt opera*: *Aliquid ex nihilo facere, & aliquid in nihilum redigere*: Quod etiam Scriptura testatur: *Didici, quod omnia opera, qua fecit Deus, perseverent in perpetuum, non possumus eis quicquam addere, nec auferre. Interitus rei arceatur per reductionem ejus ad principia*; Regula est in *Physicis*; Eadem valet in *Politicis*. (ut recte notavit *Machiavellus*) cum illa, quæ interitum Rerum, maximè prohibent, nihil aliud fere sint, quam reformatio earū, & reductio ad antiquos mores. *Putredo serpens, magna contagio, sa est, quam matura*; Regula est in *Physicis*, eadem insignis etiam in *Moralibus*; cum Homines profligatissimi, & maxime facinorosi, min⁹ corruptelæ inferat publicis Moribus, quam qui aliquid videntur habere sanitatis & virtutis, & ex parte tantum mali sunt. *Quod conservativum est forma majoris, id a civitate potentius*: Regula est in *Physicis*. Etenim, ut non abscindatur iple rerum nexus, nec detur (ut loquuntur) vacuum, facit ad conservandam fabricam universi. Ut vero gravia congregentur ad massam terræ, facit ad conservandam tantum regionem denorum. Itaque prior motus posteriorem domat. Eadem tenet in *Politicis*. Nam quæ faciunt ad conservandam ipsam Politiam in sua Natura, validiora sunt, quam quæ Bene esse Particularium in Reipubl. membrorum conducunt. Similiter eadem locum habet in *Theologia*. Etenim in *Theologicis* virtutibus, *Charitas*, quæ est virtus maxime communicativa, præ reliquis omnibus eminet. *Augetur vis agentis per Antipertinaciam Contrarij*: Regula est in *Physicis*. Eadem mira præstat in *Politicis*, cum omnis factio, ex contraria ingruente, vehementer irriteretur. *Tonus discors in concordem acutum desinens, Concantum commendat*: Regula est *Musica*. Eadem in *Erbicis* & *Affectibus* obrinet. *Tropus ille Musicus, à clausula aut cadentia, (quam vocant) cum jam jam adesse videatur, placide elabendi*; convenit cum Tropo *Rhetorico Expectationem eludendi. Fidiū sonus tremulus, eandem affert auribus voluptatem, quā Lumen, Aquæ aut Gemmæ insiliens, Oculis*;

— *Splendet tremulo sub lumine Pontus.*

*Organa Sensu cum Organis Reflexionis conveniunt*. Hoc in *Perspectiva* locum habet; Oculus enim similis speculo, sive aquis. Et in *Acoustica*; Instrumentum enim auditus obici intra cavernam simile. Hæc pauca enumerasse sufficeret ad exempla. Quinimo *Magia Persarum* (quæ in tantum est celebrata) in eo potissimum versabatur, ut architecturas & fabricas, rerum naturalium, & civilium, symbolizantes notaret. Neq; hæc omnia, quæ di-

xim⁹, & al a hu⁹ generis, similitudines meræ sunt, (quales hominibus fortasse parum perspicacibus videri possint) sed plane una eademque naturæ vestigia aut signacula, diversis materiis & subjectis imprella. Atq; hæc res adhuc sedulo tractata non est. Inveias fortasse in scriptis, quæ ab ingenii celosioribus promanarunt hujusmodi *Axiomatum* raro & sparsim inserta, ex usu Argumenti quod tractant; Corpus vero aliquod talium *Axiomatum*, quæ vim habeant quandam primitivam & summariam ad *Scientias*, nemo composuit; cum tamen sit res eiusmodi, quæ insigniter Naturam unam faciat; quod *Philosophia prima* munus esse autemâr.

Est & alia hujus *Philosophia prima* pars, si ad vocabula respicias, verus est; si ad rem, quam designamus, nova. Est autem inquisitio de *Conditionibus adventitiis Entium*, (quas *Transcendentes* dicere possumus) *Pauco, Multo, Simili, Diverso, Possibili, Impossibili*; etiam *Ente, & non Ente*, atque eiusmodi. Quandoquidem enim ista sub *Physica* proprie non cadant, Dissertatio autem *Dialectica* circa ea, magis ad argumentandi rationes, quæ ad rerum existentiam sit accommodata, consentaneū omnino est, ut hæc contemplatio (in qua non parum est dignitatis & utilitatis) haud deferatur profusus, sed in scientiarum partitionibus, nonnullum saltem inveniat locum; Veruntamen hoc intelligimus fieri debere, longe alio, quā quo tractari solet, modo. Exempli gratia: Nemo qui de *Multo & Pauco* verba fecit, hoc egit, ut causa reddatur, cur alia Natura, tam numerosa & ampla sint, & esse possint, alia tam rara & modica; Non certe. Fieri non potest, in *Rerum Natura*, tanta sit copia auri, quanta ferri; tanta rosæ, quanta graminis; tanta specificati, quanta non specificati. Similiter, Nemo, qui de *Simili & Diverso* differuit, satis explicavit, cur quasi perpetuo iter *species diversas*, interponantur *Participia* quædam, quæ sunt speciei ambigua; veluti muscus inter putredinem & plantam; pisces qui hæret & loco non moventur, inter plantam & animalia; flores, & mures, & alia nonnulla, inter animalia ex putredine & ex semine prognata, vesperiliones inter aves & quadrupes, pisces volantes, (qui jam notissimi sunt) inter aves & pisces, phocæ inter pisces & quadrupes, & alia hujusmodi. Neq; rursus causam indagavit quispiam, cur cum *similia similibus gaudeant*, ferrum ferrum non trahat, quod magnes facit, neq; aurum ipsum aurum, licet argentum vivum alliciat. Circa hæc, & similia, in Disceptatione de *Transcendentibus* illis, altū est silentium: Orationis enim apices, non rerum subtilitates, secuti sunt homines. Quamobrem horum *Transcendentium* sive *Conditionū Entium adventitiarum* inquisitionem veram, & solidam, secundum naturam, non sermonis leges, *Philosophiam Primam* recipere volumus. Atque de *Philosophia prima* (sive de *Sophia*) quam inter *Desiderata* haud immerito retulimus, hæc dicta sint.

## CAP. II.

De *Theologia Naturali*; & *Doctrina de Angelis & Spiritibus*; quæ ejusdem est Appendix.

Collocata igitur sua in sede *Communi Scientiarum Parente*, instar *Berecynthiæ* tanta gaudens cælesti sobole;

*Omnes Cælicolas, omnes Supera alta tenentes*; revertamur ad partitionē illam trium *Philosophiarum, Divina, Naturalis, & Humana*. Nam *Theologia Na-*

*Naturalis, philosophia* etiam *Divina* recte appellatur. Definitur autē hæc, ut sit talis *Scientia*, seu potius *Scientia* scintilla, qualis de Deo haberi potest, per lumen *Naturæ*, & *contemplationem* *Rerum creatarum*, & *ratione* *Objecti* sanē *Divina*, *ratione* *informationis*, *naturalis* censeri potest. Hujus *Scientia* limites ita vere signantur, ut ad *Atheismum* confutandum, & convincendū, & ad legē *naturæ* informandam, se extendant; ad *religionem* autem adstruendam non proferantur. Quam obrem nec *Deus* unquā edidit miraculū, quo converteretur *Acheus*; quia poterat ipso *naturæ* *Lumine* ad *notitiam* *Dei* perducī; verū miracula ad convertendos *idololatrias* & *superstitiosos* designata sunt, qui *Numē* agnoverūt, sed in *Cultu* *eius* aberrarūt; quoniam non sufficit *Lumen* *Naturæ*, *Dei* voluntati declaranda, aut *Cultu* *eius* legitimo prodendo. Sicut enim *Opificis* potētiam & peritiā ostendūt opera *eius*, *imaginē* autem minime; sic *Opera* *Dei*, *Conditoris* *omnipotentiam* & *Sapientiam* ostendunt, *Imaginē* *eius* haudquaquā depingunt. Atque hac in re, *Ethnicorum* opinio *sacra* *veritate* recidit. Illi siquidem *Mundum* *imaginē* *Dei* statuebant, *Homīnē* *Mundi*. At *Sacra* *Literæ* haud tali honore *Mundū* dignantur, ut *Dei* uspiam *Imago* dicatur, sed solummodo *Opus* *Manuum* *eius*; *Homīnem* verō *Imaginē* *Dei* immediate substituant, *Quocirca*, quod sit *Deus*, quod rerū habenas tractet, quod summe *Potens*, quod *Sapiens* & *Præcicus*, quod *Bonus*, quod *Remunerator*, quod *Vindex*, quod *Adorandus*, etiam ex operibus *eius* demonstrari & evinci potest: & admirabilia, & complura secreta attributa *eius*, & multo magis *reca* *regimen* & *dispensationem* super *universum*, etiā *soberie* ex *isdem* *elici* & *manifestari* queunt; estque istud argumentū a nonnullis *utiliter* pertractatū. Verum ex intuitu rerū *naturalium*, atque *humanæ* *rationis* *principiis*, de *fidei* *mysteriis* vel *ratiocinari*, vel etiā *suadere* *vehementius*, aut *rursus* *ea* *curiosius* *introspicere*, & *ventilare*, & de modo *Mysterij* *inquirere*, haud tutum meo *judicio* fuerit. *Da* *fidei* *quæ* *fidei* *sunt*. Nam vel *Ethnici*, in *illustrata* & *divina* *de* *aurea* *catena* *fabula*, hoc ipsum cōcedunt, quod *Jovem* *de* *Cælo* *ad* *Terras* *deducere* *nec* *homines* *potuerunt*, *nec* *Dii* *contrario*, quod *Jupiter* *pertrahere* *eos* *potuerit* *in* *Terra* *ad* *Cælum*. Quare frustra sudaverit, qui *cælestia* *Religionis* *arcana*, *nostræ* *rationi* *adaptare* *conabitur*: Decebit potius, mentes nostras ad *cælestis* *veritatis* *Thronū* *adorandum* *attollere*. In hac igitur parte *Theologia* *Naturalis*, tantum abest, ut *defectum* *aliquem* *observem* *ut* *excessum* *potius* *reperiā*; ad quem subnotandum paulum sum digressus, propter maxima incommoda & pericula, quæ ex eo tum *Religioni*, tum *Philosophiæ* impendent; utpote qui & *Religionem* *Hæreticam* *procurdit*, & *Philosophiam* *Phantasticam* & *superstitiosam*.

Secus est, quod ad *Angelorum* & *Spirituum* *Naturam* attinet; quæ nec *in* *scrutabilis* *est*, nec *interdicta*; ad quam etiam, ex *affinitate*, quam habet cū *anima* *humana*, *Aditus* *magna* *ex* *parte* *est* *parefactus*. Præcipit certe *Sacra* *Scriptura*; *Nemo* *vos* *deiciat* *in* *sublimitate* *sermonum*, & *religione* *Angelorum*, *ingerens* *se* *in* *ea*, *quæ* *non* *novit*. Attamen si hoc *monitum* *diligenter* *perpendas*, duo *duntaxat* *in* *eo* *verita* *reperies*; *Adorationē* *scilicet*, *qualis* *Deo* *debetur*, *Angelorum*, & *fanaticas* *de* *his* *opiniones*,

vel *ultra* *creaturæ* *forte* *in* *eos* *effertentes*, vel *amplio* *rem* *de* *his* *cognitionem*, *quam* *quis* *revera* *ad* *aptus* *sit*, *venditantes*. Cæterum *soberia* *circa* *illos* *inquisitio*, quæ vel per rerum *corporearum* *scalam* ad eorum *naturam* *pernoſcendam* *ascendat*, vel *in* *anima* *humana*, veluti *in* *Speculo*, *eam* *intueatur*, neutiquā *prohibetur*. Idē *de* *Spiritibus* *studendū* *Immundis*, qui a *statu* *suo* *deciderunt*. *Confortiū* *cum* *his*, atque *usus* *operæ* *eorum*, *illicitus* *est*, *multo* *magis* *qualiscunq;* *cultus* *vel* *Veneratio*. At *cōtemplatio* & *cognitio* *illorum* *naturæ*, *potestatis*, *illusionem*, non solum *ex* *locis* *Scripturæ* *Sacrae*, sed *ex* *ratione*, aut *experientia*, haud *postrema* *pars* *est* *sapientiæ* *spiritualis*. Sic certe *Apostolus*, *Stragematum* *eius* *non* *ignari* *sumus*. Ac non minus *Dæmonum* *Naturam* *investigare* *in* *Theologia* *Naturali* *conceditur*, quam *Venerorum* *in* *Physica*, aut *Virtuorum* *in* *Ethica*. Hanc autem *Scientia* *partem* *de* *Angelis* & *Dæmonibus*, *inter* *Desiderata* *numera* *re*; non licet, quippe quæ ab haud *paucis* *sit* *tentata*; *Aqui* *esset*, *ut* *Scriptorum* *in* *hoc* *genere* *pars* *haud* *parva*, aut *vanitatis*, aut *superstitionis*, aut *subtilitatis* *inutilis*, *arguantur*.

## CAP. III.

*Partitio* *Naturalis* *Philosophiæ* *in* *Speculativam* & *Operativam*: *Quæ* *illa* *duæ*, & *in* *intentione* *Tractantis*, & *in* *Corpore* *Tractatus*, *segregari* *debeant*.

*M* illa igitur *Theologia* *Naturalis* (cui *inquisitio* *nem* *de* *Spiritibus*, *ut* *appendicem* *attribuim*?) *accedamus* *ad* *secundam* *partem*, *videlicet* *illā* *de* *Natura*, *sive* *Philosophiam* *naturalem*. Optime *Democritus*; *Scientiam* *de* *Natura*, *in* *profundis* *Mineris* *sive* *Puteis* *latere* *demerſum*. Non male *Chymici*: *Vulcanum* *alteram* *Naturam* *esse*, *quin* *etiam* *ideleriter* *perficere*, *quod* *Natura* *per* *ambages*, & *temporis* *moras* *solet*. Quidni igitur *Philosophiam* *in* *duas* *partes* *lecemus*, *Fodnam* & *Fornacem*; & *duo* *constituamus* *Philosophorum* *Munera*, *Operarios* *in* *Mineris*, & *Fabros*: Sane ut *uncunque* *videamur* *hæc* *per* *lulum* *loqui*; tamen *hujus* *generis* *partitionē* *utilissimam* *esse* *censemus*, *cum* *proponetur* *vocalis* *familiaribus* & *scholasticis*, hoc est, *ut* *dividatur* *Doctrina* *de* *Natura*, *in* *inquisitionem* *causarum*, & *productionem* *effectuum*, *Speculativam* & *Operativam*. Altera *Naturæ* *viscera* *per* *scrutatur*, altera *Naturam* *veluti* *super* *incendem* *efformat*. Neque *me* *fugit* *quam* *arcto* *copulentur* *vinculo*, *Causa* & *effectus*, *ut* *explicationem* *eorum* *aliquatenus* *conjugi* *sit* *neceſſe*. Attamen *quando* *quidem* *omnis* *solida* & *fructuosa* *Naturalis* *philosophia*, *duplicem* *adhibeat* *scalam*, *eamque* *diversam*; *Ascensoriam* & *Descensoriam*, *Ab* *Experientia* *ad* *Axiomata*, & *ab* *Axiomatibus* *ad* *nova* *Inventa*, *consultissimum* *judico*, *ut* *hæc* *duæ* *Partes*, *Speculativa* & *Operativa*, & *in* *intentione* *Tractantis*, & *in* *corpore* *Tractatus*, *separentur*.

## CAP. IV.

*Partitio* *doctrinæ* *speculativæ* *de* *Natura*, *in* *Physicam* *Specialem*, & *Metaphysicam*: *quarum* *Physica* *Causam* *Efficentem* & *Materiam*; *Metaphysica* *Causam* *Finalem* & *Formam* *inquirat*. *Partitio* *Physicæ* *in* *doctrinam* *de* *Principiis* *rerum*, *de* *fabrica* *rerum* *sive* *de* *mundo*, & *de* *varietate* *rerum*. *Partitio* *Physicæ* *de* *varietate* *rerum*, *in* *doctrinam* *de* *Concretis*, & *doctrinam* *de* *Abstractis*. *Partitio* *doctrinæ* *de* *Concretis*, *revertitur* *ad* *eandem* *partitionem*, *quæ* *suscipit* *historia* *naturalis*. *Partitio* *doctrinæ* *de* *Abstractis* *in* *doctrinam* *de* *Schematismis* *Materiæ*, & *doctrinam* *de* *Motibus*. *Appendices* *duæ* *Physicæ* *speculativæ*, *Problemata* *naturalia*, *Placita* *antiquorum* *Philosophorum*. *Partitio* *Metaphysicæ*, *in* *doctrinam* *de* *Formis*, & *doctrinam* *de* *Finalibus*. Na-